OIKEUSMINISTERIÖ

HE 166/2020 vp

Kriminaalipolitiikka- ja rikosoikeusosasto 30.11.2020

Erityisasiantuntija Joni Korpinen

ASIA: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi poliisilain muuttamisesta (HE 166/2020 vp).

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

Oikeusministeriö kiittää hallintovaliokuntaa lausuntopyynnöstä ja esittää lausunnossaan seuraavaa.

Otsikossa mainitussa esityksessä ehdotetaan, että poliisilakiin lisättäisiin suojelupoliisin päällystöön kuuluvaa poliisimiestä koskeva maininta eräisiin lainkohtiin, joihin se on jäänyt lisäämättä siviilitiedustelua koskevan lainsäädäntökokonaisuuden yhteydessä. Kyseinen muutos liittyy siviilitiedustelulainsäädännön yhteydessä tehtyyn ratkaisuun poistaa suojelupoliisilta esitutkinta- ja pakkokeinotoimivaltuudet. Tarkoituksena ei ole esittää uusia toimivaltuuksia poliisille, vaan kyse olisi teknisluonteisesta korjauksesta epäselvän oikeustilan selventämiseksi siltä osin, kuin kyse on jo olemassa oleviin toimivaltuuksiin liittyvistä menettelyistä. Näin ollen ehdotuksen mukaisesti suojelupoliisin päällystöön kuuluva poliisimies olisi saamassa takaisin näillä ennen siviilitiedustelua koskevan lainsäädäntökokonaisuuden säätämistä olleen oikeuden tehdä tiettyjä ehdotuksessa tarkemmin läpi käytyjä menettelyitä. Ehdotuksen mukaan suojelupoliisin päällystöön kuuluvalle poliisimiehelle mahdollistettaisiin poliisin toimivaltuuksiin liittyvien virkatehtävien suorittaminen.

Poliisilain 5 luvun mukaisten salaisten tiedonhankintakeinojen käytön yleisistä ja erityisistä edellytyksistä säädetään mainitussa luvussa. Poliisihallinnosta ja poliisiyksiköistä säädetään poliisin hallinnosta annetun lain (110/1992) 1 §:ssä, ja käsite ”poliisi” kattaa myös suojelupoliisin. Suojelupoliisin toimintaan sovelletaan siten poliisilain 5 luvun säännöksiä.

Ehdotetun sääntelyn tarkoituksena on turvata suojelupoliisin, tarkemmin suojelupoliisin päällystöön kuuluvan poliisimiehen, työn sujuminen oikeuttamalla poliisilaissa säädettyjen toimenpiteiden käyttö vastaavalla tavalla kuin pidättämiseen oikeutettu poliisimies on oikeutettu käyttämään niitä muussa poliisiyksikössä, kuten esimerkiksi Keskusrikospoliisissa.

Oikeusministeriö huomioi, että riippumatta siitä, onko kyse teknisluontoisesta korjauksesta epäselvän oikeustilan selventämiseksi aiemmin toteutettujen poliisilain muutosten valmistelussa tapahtuneiden erehdyksien vuoksi, on ehdotuksessa esitetyissä poliisilain 5 luvun muutoksissa kyse osaltaan toimivaltuuksien säätämisestä suojelupoliisin päällystöön kuuluvalle poliisimiehelle. Tästä huolimatta oikeusministeriö yhtyy esitykseen siltä osin, että nyt säädettäväksi ehdotetuilla muutoksilla korjataan vain aikaisemmin erehdyksen vuoksi syntynyt epäselvä oikeustila tarpeellisilla teknisluonteisilla korjauksilla.

Käyntiosoite	Postiosoite	Puhelin	Faksi	Sähköpostiosoite
Eteläesplanadi 10 HELSINKI	PL 25 00023 VALTIONEUVOSTO	02951 6001	09 1606 7730	oikeusministerio@om.fi

Poliisilain 5 luvun salaisiin tiedonhankintakeinoihin liittyvissä toimivaltuuksissa on kuitenkin kyse perusoikeuksiin puuttuvista toimivaltuuksista. Asiassa on siten syytä ottaa huomioon poliisilain säätämisen yhteydessä annetut perustuslakivaliokunnan lausunnot (PeVL 32/2013 vp, PeVL 67/2010 vp, PeVL 66/2010 vp ja PeVL 5/1999 vp). Oikeusministeriö arvioi, että esityksessä on nyt riittävällä tavalla arvioitu valtiosääntöisesti ehdotettujen muutoksien vaikutuksia perusoikeudet huomioiden. Oikeusministeriö myös yhtyy esitykseen siltä osin, että esitykseen sisältyvät lainsäädännön muutosehdotukset voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä.

Oikeusministeriö korostaa esityksen mukaisesti, että lakiehdotuksen säännöksissä ei osoiteta suojelupoliisin päällystöön kuuluvalle poliisimiehelle ratkaisuvaltaa. Poliisilain 5 luvun 18 §:n mukaan teknisestä kuuntelusta päättää tuomioistuin. Lisäksi luvun 26 §:n mukaan tekniseen tarkkailuun käytettävän laitteen, menetelmän tai ohjelmiston saa asentaa vakituiseen asumiseen käytettävään tilaan, vain jos tuomioistuin on antanut siihen luvan.